

Kdy započne běžet promlčecí doba práva na vydání bezdůvodného obohacení získaného plněním dle zrušeného rozhodnutí?

Občanský soudní řád umožňuje napadnout již pravomocné a vykonatelné rozhodnutí mimořádnými opravnými prostředky. Napadnout je lze i ústavní stížností. Pokud nebylo v řízení o nich rozhodnuto o odkladu vykonatelnosti napadeného rozhodnutí, může se stát, že k jeho zrušení dojde po splnění či vymození jím uložených povinností. V takovém případě je nutné odpovědět na otázku, za jakých podmínek se může povinný domáhat vrácení poskytnutého plnění a oprávněný bránit námitkou promlčení.

Podle § 451 odst. 1 OZ musí ten, kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatil, toto obohacení vydat. V souladu s odstavcem 2 tohoto ustanovení je bezdůvodným obohacením mj. majetkový prospěch získaný plněním z právního důvodu, který odpadl. Tato skutková podstata bezdůvodného obohacení dopadá na ty případy, kdy v okamžiku poskytnutí plnění existoval právní důvod plnění, který však následně, v důsledku další právní skutečnosti, ztratil své právní účinky.

Zrušením rozhodnutí, na jehož základě bylo plnění (dobrovolně) poskytnuto nebo vymoženo však **k odpadnutí jeho právního důvodu vždy nedochází**. Pro posouzení, zda právní důvod odpadl, je totiž nutné nejdříve určit, jaká právní skutečnost jím byla. Způsobí-li někdo jinému škodu a všechny předpoklady jeho odpovědnosti jsou naplněny, je touto **hmotněprávní skutečností založen mezi ním a poškozeným právní vztah, jehož obsahem je povinnost škůdce škodu nahradit a právo poškozeného na tuto náhradu**. Pokud poškozený musí své právo uplatnit v soudním řízení a soud jeho žalobě vyhoví, je tímto rozhodnutím sice mezi žalobcem (poškozeným) a žalovaným (škůdcem) založen další vztah procesní povahy, avšak **hmotněprávní vztah, jehož obsahem je povinnost škodu nahradit, nadále trvá**. Vzhledem k tomu, že toto rozhodnutí do hmotněprávního vztahu mezi poškozeným a škůdcem nezasahuje, jde o rozhodnutí deklaratorní. Vlastností jím založeného procesněprávního vztahu je ovšem materiální právní moc a vykonatelnost, takže při vymáhání povinností škůdce v rámci exekuce hmotněprávní vztah zatlačuje do pozadí. Ten přesto nadále trvá, a to až do zániku splněním nebo jiným způsobem předvídaným hmotným právem. Je-li na základě deklaratorního soudního rozhodnutí nařízena exekuce a v jejím rámci je rozhodnutím uložená povinnost uspokojena, je bez ohledu na skutečnost, že exekuce byla (a mohla být) nařízena jedině na základě vykonatelného rozhodnutí, **poskytnuto plnění k uspokojení pohledávky z hmotněprávního vztahu, která tím zanikne**. Na tom nic nezmění ani případné následné zrušení deklaratorního rozhodnutí a chce-li se žalovaný domoci vymoženého plnění zpět, musí své právo

uplatnit v soudním řízení a prokázat, že jeho důvod nespočíval ani v hmotném právu.

Protikladem deklaratorních rozhodnutí jsou v tomto ohledu rozhodnutí konstitutivní. Ta **zakládají hmotněprávní vztahy, které do té doby neexistovaly**, a jsou proto ve smyslu § 489 OZ právní skutečností. Půjde například o uložení povinnosti zaplatit přiměřenou náhradu při vypořádání podílového spoluvlastnictví dle § 142 odst. 1 OZ nebo povinnost nahradit náklady řízení. **Bez takového rozhodnutí povinnost k plnění dle hmotného práva neexistovala.** Platí to samozřejmě i pro rozhodnutí svojí povahou deklaratorní, tedy rozhodující o již existujících právech a povinnostech, jimiž soud rozhodl v rozporu s hmotným právem, například přiznal na náhradu škody částku přesahující způsobenou škodu, nebo přiznal nárok, který vůbec neexistoval. **Plnění získané na základě těchto rozhodnutí je po jejich zrušení bezdůvodným obohacením, a to ode dne právní moci zrušujícího rozhodnutí.**

Tyto závěry potvrzuje i rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve věci spis. zn. 28 Cdo 3113/2007 ze dne 11. října 2007 a na něj navazující rozhodnutí. V rozsudku ve věci spis. zn. 28 Cdo 2242/2010 ze dne 9. srpna 2010 se pak dovolací soud zabýval promlčením práva na vydání takového bezdůvodného obohacení.

Občanský zákoník obsahuje zvláštní úpravu promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení. Podle § 107 odst. 1 OZ se toto právo promlčí za dva roky ode dne, kdy se oprávněný dozví, že k bezdůvodnému obohacení došlo a kdo se na jeho úkor obohatil (subjektivní doba). Podle odstavce 2 se pak právo promlčí nejpozději za tři roky, a jde-li o úmyslné bezdůvodné obohacení za deset let, ode dne, kdy k bezdůvodnému obohacení došlo (objektivní doba).

Objektivní tříletá promlčecí doba začne běžet dnem, kdy k bezdůvodnému obohacení došlo, tedy dnem právní moci zrušujícího rozhodnutí. Dvouletá subjektivní promlčecí doba pak začne běžet dnem, kdy bude **zrušující rozhodnutí doručeno tomu účastníku, který podle zrušeného rozhodnutí plnil** (žalovanému). Tímto dnem se totiž o zrušení rozhodnutí, odpadnutí právního důvodu jím poskytnutého plnění, a potažmo bezdůvodném obohacení žalobce dozví.

Neplatí to ovšem bez výjimky. Jak již bylo řečeno, k odpadnutí právního důvodu dochází i při zrušení rozhodnutí, které sice bylo svojí povahou deklaratorní, jelikož rozhodovalo o hmotněprávním nároku existujícím bez ohledu na něj, avšak **částka jím přiznaná a následně vymožená či dobrovolně poskytnutá tomuto hmotněprávnímu nároku neodpovídala.** Bezdůvodné obohacení pak odpovídá rozdílu mezi částkou přiznanou zrušeným rozhodnutím, podle něžž bylo plněno a skutečnou výší hmotněprávního nároku. Pouze v tomto rozsahu totiž povinnost plnění ve hmotném právu oporu neměla. **Výše tohoto rozdílu však bude zjištěna až v řízení následujícím po zrušení rozhodnutí** a vrácení věci soudu, který rozhodnutí vydal, nebo soudu prvního stupně. Teprve právní mocí rozhodnutí v něm vydaném bude, resp. by mělo být (nedojde-li i k jeho zrušení) postaveno najisto, zda u žalobce k bezdůvodnému obohacení došlo a v jakém rozsahu. Až doručením tohoto rozhodnutí se tedy žalovaný dozví, že se žalobce na jeho úkor případně bezdůvodně obohatil a začne běžet subjektivní promlčecí doba jeho práva na vydání tohoto obohacení.

Mgr. Jan Pořízek,
advokát

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350
Fax: +420 296 368 351
e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právní aspekty terapie psychedeliky](#)
- [Význam sportovních pravidel při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy](#)
- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulační priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)